

Császári vizit Váradon (1.)

Nagyvárad 1890-ben még kezdetleges, vidéki kisváros volt. Épp ezért számított nagy eseménynek I. Ferenc József látogatása a városban. A *Nagyvárad Napló* című napilap mellékletének, a *Nagyvárad Életnek* egyik újságírója 1911 szeptemberében, a király látogatásának 21. évfordulója előtt pár nappal, kicsit kutakodott a levéltár régi fóliánsai között, s az ott talált leírások alapján kétoldalas cikkben emlékeztette az olvasókat az akkori nagy eseményre. Ezt az írást, valamint az 1890-ben megjelent *Nagyvárad* napilap korabeli tudósításait betűhíven felhasználva íródott az alábbi visszaemlékezés.

Az Osztrák–Magyar Monarchia uralkodója látogatásának híre valósággal lázba hozta Nagyváradot már hónapokkal az esemény előtt. Sal Ferenc polgármester már az augusztus 13-i közgyűlésen bejelentette a törvényhatósági bizottságnak, hogy: „Ő császári és Apostoli kir. Felsege, dicsőséges uralkodó I. Ferenc József, legkegyelmesebb urunk és Királyunk legmagasabb elhatározása szerint folyó év szeptember 10-én érkezik városunkban. A szeretett uralkodónak városunk közönsége alattvalói hódolata és ragaszkodásához méltó ünnepélyes intézkedések végrehajtása

A nagyállomás az 1890-es években. Itt köszöntötték ünnepélyesen a császárt

a hatóság egész tevékenységét és figyelmét rendkívüli módon fogja igénybe venni. Miért is tisztelettel kérem a tekintetes bizottságot, méltóztassék határozattal kimondani, hogy tekintettel a fennforgó körülményre, a jövő havi rendes közgyűlés egy héttel később, vagyis szeptember hó 18-án fog megtartatni.”

A közgyűlésen az előterjesztést egyhangúlag el is fogadták, és egy bizottságot jelöltek ki az ünnepélyes program összeállítására. A bizottság elhatározta, hogy „azon utvonalak és terek, melyeken ő Felsege városunkba bevonul s a város megszemlélése során átvonul, nevezetesen a vasuti indóháztól a Fő-utca, a kis hidig, a Szent László téren át egyenes vonalban a Kert-utcán át a Rhédey-kerti országút, Országút-utca, Sztarovetzky utca, a várba vezető ut, a Nagypiacon át vezető ut, Zöldfa utca, Uri-, Szaniszló- és Barátok utcájának közepete kijavíttassék, az ujsori ut s a nevezett utak rostaljjal meghordassanak, az ezen az utakon lévő hidak kijavíttassanak”. Az utak és hidak kijavítására 7459 forintot különítettek el.

A bizottság szükségesnek tartotta, hogy a város közönsége, alattvalói tisztelete és szeretete jeléül, a város utcáit, főleg ahol a király és kísérete elhalad, zászlódísszel és diadalkapukkal lássa el. Erre 10 000 forintot szánt a bizottság.

A rendőri létszámot 8 napra 40 személyre bővítették úgy, hogy az éjjeliőröket is rendőri szolgálatra osztották be. Megszavazták azt is, hogy az amúgy is fegyelemhez szokott önkéntes tűzoltók számát is emeljék, és ők is rendőri felügyeletet lássanak el. Elrendelték, hogy a főkapitány, a két alkapitány és a hét rendőrbiztos egyenruhában teljesítsen szolgálatot. Ennek költségei 1700 forintot tettek ki, aminek felét az illető tisztviselők fizették.

A rendőri készütség a városnak összesen 3050 forintjába került, ebből 40 rendőr 8 napi felfogadása 400 forint, a rendfenntartást segítő tűzoltók felszerelése 1000 forint, négy lovas rendőr felszerelése 800 forint, a rendőrtisztek egyenruháihoz a hozzájárulás 850 forint. Így a királyi látogatás költségei a városnak több mint húszezer forintjába kerültek.

Az előkészületek kivitelezésével a városi tanács ifj. Rimler Károly főkapitányt, Bordé Fe-

I. Ferenc József osztrák császár, magyar és cseh király a monarchia első uralkodója volt, többször is járt Váradon

renc tanácsost, Busch Dávid főmérnököt, valamint Mezey Mihályt, Hoványi Gézá, Kunz Gusztávot és Trippván Antalt bízta meg.

Adjuk át a szót a *Nagyvárad* című napilap tudósítójának. „Végre felvirradt a nagy nap! Már a kora reggeli órákban nagy közönség lepte el a vasuti indóház felé vezető utakat, köztük nagyszámmal szép hölgy. A díszbe öltözött küldöttségi tagokat szállító kocsik egymást érték. Reggel 7 óra előtt kezdetét vette a testületek és tanintézetek tagjainak kivonulása a kijelölt helyekre.”

Nagy volt tehát a készülődés, hisz minden hivatal és intézmény szerette volna képviselteni magát az eseményen. A vasútállomás előtti tribüntól a város felé sorban helyezkedtek el az újvárosi római katolikus népiskola növendékei, a görögkeleti (ortodox) elemi iskola, a premontrei főgimnázium és jogakadémia növendékei, a bihari tankerület tanítói testülete, az első nagyváradai és a budapesti munkásségélyező egyletek tagjai. A másik oldalon, a Wöber szálloda sarkától a kórház felé az olasz római katolikus elemi, a görögkatolikus elemi, a kereskedelmi középiskola, a Főreáltanoda és polgári iskola növendékei, a kereskedő ifjak önképzőkörének és a váraljai, valamint a 48-as népkörök tagjai. A pénzügy-igazgatósággal szemben, az Újsor (Schlauch-kert felő-

li oldal) vasút felőli részét az ipartestület és az iparos ifjúság foglalta el. A székesegyház kapujánál felállított diadalkapunál a polgári leányiskola növendékei, szemben velük pedig a nőegyletek foglaltak helyet. A kíváncsi ember-tömeg a Schlauch téren, a kerítésen belül foglalt helyet. A rendet a rendőrség és a díszben kivonult tűzoltóság tartotta fenn. A templom udvarán állott a honvéd díszszázad a József ezred zenekarával.

Eközben a zászló- és virágdíszbe öltözött állomásra befutott a vonat. Amikor a király lelépett szalonkocsija lépcsőjéről, a város díszmagyarba öltözött küldöttsége, élén Döry József főispánnal, eléje lépett. Idézzük most szóról szóra a köszöntőt: „Császári és Apostoli Királyi Felség! Legkegyelmesebb királyunk! Fogadja hálás köszönetünket azon kitüntető kegyért, hogy városunkat meglátogatni méltóztatott. Mint mindenütt széles e hazában, itt is, Szent László városában apáinktól öröklött rendületlen hűséggel, szívjósága iránt hártalan bámulattal, annyiszor tanusított lélek nagysága és példás kötelességérzete iránt érzett legmélyebb tisztelettel üdvözljük: kegyeskedjék Nagyvárad város jobbágyi hódolatát kegyesen elfogadni. Mi pedig buzgón kérjük a jó Istent, hogy felségedet a legjobb, legalkotmányosabb királyt fenséges családjá díszére, szerető népei örömeire sokáig boldogan éltesse. Éljen a király! Éljen az uralkodó Ház!”

Az őszinte és lelkes éljenzés percekig tartott, majd a király köszönte meg a szíves fogadtatást: „Fogadják köszönetemet – ugymond – a szívélyes fogadtatásért, mely igazolja abbéli örömet, hogy e várost és vidékét hosszabb idő múlva ismét meglátogathassam. Ismeretes előttem Nagyvárad lakóinak hű ragaszkodása és józan hazafisága, s ezért örömmel lépek körükbe s meg vagyok győződve, hogy itt csakis kellemes órákat fogok tölteni.”

A király a rövid beszéd után kezét szorított Sal Ferenc polgármesterrel, aztán Tisza Kálmán elé sietett, szívélyesen üdvözölte, és pár percig kedélyesen elbeszélgetett vele. Vancsa érsekkel és Schlauch Lőrinc püspökkel együtt, beszélgetve indultak el a pályaudvar kijárata felé. Mindeközben a jelenlévők hosszasan éltették az uralkodót.

Az ünnepélyes fogadtatás után a király és a kíséret díszfogatai elindultak a püspöki rezidencia felé. A látogatás további eseményeiről egy következő lapszámban számolunk be.

Farkas László